

INFORME FINAL

**DIAGNÒSTIC COMUNITARI
PLAÇA FERRAN REYES**

BARRI DE NAVAS
DISTRICTE DE SANT ANDREU
BARCELONA

.....

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Antonio Alcántara, Marioly Galarza i Maria Vargas
Tutora: Maria Isabel Hernández Giménez

Máster en Intervencions Socials i Educatives
Intervencions Socials i Educatives en el propi Context

2021/2022

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	3
2.	JUSTIFICACIÓ	4
3.	CONTEXT, PROJECTE I ENTITAT.....	5
3.1	El barri de Navas	5
3.2	El punt de partida del PdC de Navas.	7
3.3	Un nou diagnòstic comunitari durant la pandèmia	8
3.4	L'entitat gestora del PdC de Navas.	10
4.	OBJECTIUS.....	11
5.	PROCÉS METODOLÒGIC	11
6.	FASES I CRONOGRAMA.....	14
7.	MARC TEÒRIC.....	16
7.1	Un Pla de Desenvolupament Comunitari	16
7.2	L'Acció Comunitària	18
7.3	L'espai públic	20
8.	RESULTATS	22
8.1	Treball de camp	22
8.2	Mapa de la plaça	23
8.3	Entrevistes semiestructurades amb persones usuàries	26
8.4	Entrevistes amb actors comunitaris	30
8.5	Anàlisi de les dades	33
9.	PROPOSTA D'ACCIONS.....	40
9.1	Intervencions físiques	40
9.2	Intervencions comunitàries	40
10.	BIBLIOGRAFIA.....	42

1. INTRODUCCIÓ

L'espai públic s'estableix com un espai privilegiat de relació i de convivència, però no és neutral, i per tant pot esdevenir amb freqüència lloc de conflicte. En aquest sentit, un espai públic com una plaça pot ser un espai de trobada que conflueixen múltiples i diversos interessos, mirades i necessitats que poden confrontar-se entre elles quan entren en contacte. Les places són espais amb accés lliure per a tota la població amb una arquitectura que afavoreix, o no, unes determinades formes de relació i dinàmiques, i sobre les quals es desenvolupen polítiques públiques que van des de la implantació d'equips de treball a l'aplicació de normatives. Amb la present diagnosi es pretén comprendre els usos de l'espai públic des de la complexitat i de manera polièdrica; sumant diversos veus, sabers i experiències que permetin comprendre de forma integral el conflicte.

El Pla de Desenvolupament Comunitari (PDC) de Navas durant l'últim any ha desenvolupat un diagnòstic comunitari on hi han aparegut diversos reptes de treball a partir de la realització d'entrevistes, grups de discussió, anàlisi documental i una jornada devolutiva. I han estat les dinàmiques i les propostes per treballar a l'espai públic un dels elements on es pot profunditzar i complementar. La vida comunitària a les places s'havia reduït molt pels tocs de queda, confinaments, i restriccions i el neguit a l'hora de relacionar-se amb persones que no pertanyen al grup bombolla.

En aquest marc es planteja conèixer les dinàmiques de la plaça Ferran Reyes, situada a laavinguda Meridiana al barri de Navas, les seves tensions i potencials comunitaris posant-la en relació amb la feina desenvolupada pel PdC.

2. JUSTIFICACIÓ

A dia d'avui el PDC (Projecte de Desenvolupament Comunitari) Navas està en procés de reformulació de les línies comunitàries existents abans de la pandèmia i les que han sorgit en aquesta etapa de crisi sociosanitària. Per això, s'està realitzant un Diagnòstic Comunitari amb el Grup Coordinador (Serveis Socials Garcilaso, Comissió Jove, AVV Navas, Centre Cívic Navas, CAP Sagrera, INS Joan Fuster, Equip Tècnic PDC amb l'assessorament de la Perifèrica) per tal de copsar els reptes amb el seus corresponents punts forts, punts a millor, potencials comunitàris i possibles estratègies a seguir. Després de la fase de definició de l'estratègia d'aquest estudi, es van realitzar entrevistes i grups de discussió entorn aquells temes que havien sorgit amb més força. Aquest anàlisi ha de servir per dibuixar les línies comunitàries a seguir en els dos propers anys (corresponent a la subvenció presentada a Acció Comunitària) i també per configurar l'arquitectura comunitària amb les taules comunitàries.

En l'últim diagnòstic comunitari (data del 2010) es va detectar un discurs molt discriminatori cap a les persones sense sostre, les quals fan molta vida a les places del barri amb el Menjador Social i l'Equipament Integral Meridiana a prop de la plaça Ferran Reyes. Pel que fa a la plaça Islàndia (molt més petita), ha sigut la gran oblidada a l'hora de dur a terme accions comunitàries i des de fa uns anys des de l'Equip Comunitari es demana que es diversifiqui l'acció entre les dues places dividides per l'Avinguda Meridiana. En els darrers mesos hi hagut moltes incidències detectades a la plaça Ferran Reyes i des de la Guàrdia Urbana i Districte estan molt interessats en poder fer un estudi sobre l'ús de les places per tal mirar-les com a potencial comunitari. En aquest sentit, des del Servei de Prevenció i Convivència del Districte de Sant Andreu s'ha creat una taula de treball amb serveis, entitats i equipaments del barri de Navas i s'ha fet un estudi diagnòstic en el marc d'una taula de treball que s'ha creat des de el Districte (la Laura Benítez i Esteve Plana).

3. CONTEXT, PROJECTE I ENTITAT

3.1 El barri de Navas

El barri de Navas és el més recent dels que conformen l'actual districte de Sant Andreu de Barcelona. Abasta part dels antics territoris del Clot i de la Sagrera, a banda i banda de l'avinguda Meridiana. El carrer de les Navas de Tolosa n'és

la via central i la que dona nom al barri. El centre neuràlgic és la plaça Ferran Reyes, situada sobre la Meridiana. Presideix la plaça l'església parroquial de Sant Joan Bosco, que destaca per l'originalitat de la seva coberta.

El barri compta amb una part constituïda pels carrers que conserven la trama de l'eixample de Cerdà, mentre que una altra part la forma un conjunt molt popular anomenat "cases del governador". Edificades en tres illes -i tres petites illes més- sobre el solar d'una antiga bòvila, foren construïdes per l'Obra Sindical del Hogar l'any 1944 i inaugurades pel governador Correa Veglison, del qual n'ha derivat el nom amb què són conegudes.

Per sota l'actual avinguda Meridiana, el carrer de Bofarull, avui parcialment peatonalitzat, era un dels antics eixos principals de la Sagrera. La remodelació de la Meridiana i de la plaça d'Islàndia han contribuït a renovar la imatge del barri i a refermar-ne la personalitat pròpia. La tenaç voluntat dels veïns, agrupats entorn de la seva associació, va estar decisiva, fa uns anys, per consolidar la consideració de Navas com a barri diferenciat de la Sagrera.

El carrer de les Navas de Tolosa és la via principal del barri i la que li dona el nom. El barri ha anat guanyant personalitat amb el pas dels anys sense l'ajut de les referències històriques d'altres barris, i ho ha fet gràcies a la seva gent i a la creació d'importants espais públics com a elements emblemàtics i reconeguts per tothom. En aquest sentit, l'actuació municipal ha anat sempre en aquesta línia: ha pretès recuperar l'espai públic com a àmbit de desenvolupament de la vida comunitària i com a referent fonamental de la identitat col·lectiva. El barri ha anat guanyant personalitat amb el pas dels anys sense l'ajut de les referències històriques d'altres barris, i ho ha fet gràcies a la seva gent i a la creació d'importants espais públics com a elements emblemàtics i reconeguts per tothom.

La manca d'espai lliure configura una intervenció complexa, a causa de les dificultats en la gestió del sòl. Cal dir que s'hi continuaran fent les intervencions necessàries, les quals no tan sols són importants pel seu abast sinó també per la incidència en la vida quotidiana dels veïns i les veïnes, de manteniment i millora de les infraestructures i l'espai urbà. La renovació integral de l'enllumenat públic en un sector molt important de la zona, la col·locació de semàfors en algunes cruïlles perilloses, l'estesa de paviment sono reductor a molts carrers, i la renovació de la Avinguda Meridiana han comportat un guany en tranquil·litat, comoditat i seguretat en indrets concrets del barri. Cal seguir en aquesta línia i programar inversions com aquestes en aquells espais que ho requereixin.

Algunes dades també ens ajuden a emmarcar el barri. Actualment té 22.097 habitants, 42.30h de superfície i una densitat de població de 523hab/ha. O per exemple que l'índex de sobre envelliment del barri de Navas, es situa amb un

51,8%, per sobre de la mitjana del Districte de Sant Andreu (49,8) perfilant un veïnat envellit. D'altra banda, la taxa d'immigració del barri de Navas al 2019 va ser de 51,8 (per cada mil habitants), per sota de la mitjana de la ciutat de Barcelona, la qual es situa amb 70,4, però per sobre de la mitjana del Districte de Sant Andreu, que es troba amb un 50,1.

El barri segueix creixent en quan a teixit associatiu i va adquirint més rellevància dins del propi districte de Sant Andreu, cal destacar la tasca que es desenvolupa des d la Comissió de Festes i, mica en mica, també la implantació de les accions que es desenvolupen des del PDC.

3.2 El punt de partida del PdC de Navas.

L'abril del 2009, l'Ajuntament del Districte de Sant Andreu de la ciutat de Barcelona va convocar a l'Associació de Veïns del Barri de Navas i a la Parròquia Sant Joan Bosco per comentar la possibilitat d'iniciar un Pla de Desenvolupament Comunitari (PDC) al barri de Navas. En diàleg amb entitats, serveis, institucions i veïnat van decidir realitzar un diagnòstic comunitari que es presentaria a l'abril del 2010. L'estudi diagnòstic es va realitzar des de la Plataforma d'Educació Social de la parròquia Sant Joan Bosco de Navas. Actualment el PDC està subvencionat per l'Ajuntament de Barcelona, l'Ajuntament de St. Andreu i per la Generalitat de Catalunya.

Arrel d'aquí sorgeixen els objectius del PDC de Navas:

- Potenciar la participació del barri de NAVAS a partir de la intervenció comunitària.
- Reforçar la xarxa i la interacció entre les entitats, serveis i veïns del barri i potenciar aquelles entitats que són més dèbils.
- Donar a conèixer i fer difusió de les activitats i de les accions del Pla comunitari.
- Treballar la identitat i el sentiment de pertinença al barri
- Afavorir la inclusió dels col·lectius més vulnerables i en situació de risc

- Reforçar l'àmbit de joves i infants del barri potenciant el seu teixit associatiu
- Reforçar la coordinació entre les entitats i serveis de lleure i els centres d'ensenyament per a sumar coherència amb les accions educatives amb els infants i joves.
- Canalitzar les propostes de les diferents comissions de treball (les quals s'han anat creant i consolidant al llarg dels anys amb l'aplicació del projecte): Comissió d'infància, Comissió d'inclusió, Comissió de joves, Comissió de gent gran, Comissió per actes concrets

Aquesta ha estat el marc d'actuació fins l'arribada de la pandèmia.

3.3 Un nou diagnòstic comunitari durant la pandèmia

Donat l'impacte comunitari de la crisi global generada per la Pandèmia Covid-19, es va detectar la necessitat de re formular les línies i objectius de l'acció comunitària al barri. Si l'acció comunitària ha d'estar al servei de la realitat social d'un territori és totalment necessari repensar i dotar de sentit els espais de treball i coordinació, els objectius i línies d'acció comunitària i els projectes i accions que se'n deriven per tal de re formular-los o bé generar-ne de nous.

Un procés de diagnosi comunitària permet:

- (Re)conèixer la realitat viscuda per la comunitat i socialitzar aquest coneixement, generant un procés de presa de consciència i acció col·lectiva, que és per si mateix enfortidor i transformador.
- Posar aquest coneixement al servei de l'acció, com a guia per incidir en aquells aspectes de la vida comunitària (necessitats, demandes i objectius) prioritaris per les pròpies protagonistes.

Cal emmarcar aquesta diagnosi comunitària en un moment on la COVID-19 ha limitat molt la interacció i els vincles socials, i per tant, comunitaris. No obstant,

malgrat aquestes restriccions i limitacions, al barri de Navas s'ha continuat adaptant la vida comunitària, via Internet, donant acompanyament i suport per cobrir la bretxa digital a col·lectius vulnerables i repensant l'acció comunitària al barri.

El procés diagnòstic ha de servir per copsar les necessitats sentides al barri i comptar amb aquesta guia per dibuixar les línies d'acció comunitària a treballar en el futur. Així doncs, podem trobar a la diagnosi els següents reptes, a partir de la informació obtinguda a les 40 entrevistes i 6 grups de discussió que han realitzat des del PdC de Navas durant tot l'any 2021.

Reptes	Estratègies
Participació veïnal i sentiment de pertinença	Promoure activitats i espais intergeneracionals. Mantenir un espai de reflexió sobre la història del barri, promovent la diversitat.
Orientació, inserció i acompanyament laboral	Promoure el comerç local. Identificar recursos i funcions Sensibilitzar a la comunitat i a les empreses envers els col·lectius en situació de vulnerabilitat.
Salut comunitària (alimentació saludable a baix cost i salut mental en infància i joves)	Sensibilitzar a la població envers la salut mental en infància i joves i alimentació saludable a baix cost Arribar a les famílies del barri Incidir en la necessitat de comptar amb equipaments i espais públic per a la realització de l'esport, i redimensionar els existents per a que siguin comunitaris.
Perspectiva de gènere	Impulsar una nova taula comunitària.

3.4 L'entitat gestora del PdC de Navas.

Els motors del PdC de Navas són les entitats, els serveis i els equipaments, les administracions i el veïnat. Podem trobar des de l'Associació de Veïnes i veïns, als col·lectius joves, entitats d'inserció laboral, a l'Institut, Centre Cívic, Serveis Socials, el CAP, el Casal de Gent Gran, o al districte entre molts altres.

I com a entitat gestora responsable de la seva gestió trobem a Salesians Sant Jordi (SSJ) que té com a finalitat respondre als orígens carismàtics de la Congregació Salesiana, atenent als infants i joves, especialment als que es troben en una situació de vulnerabilitat. La finalitat de Salesians, és doncs, l'atenció als infants i joves, estant especialment receptius a les situacions d'exclusió social d'aquests i llurs famílies. Es tracta d'una atenció des de l'Educació Social. Estan implantats al territori, a Catalunya, concretament en 8 delegacions, tres d'elles a Barcelona, i totes elles responen al treball en xarxa i de caràcter comunitari. Cada una d'elles rep el nom de Plataforma d'Educació Social, PES. Les PES desenvolupen projectes i serveis com: Inserció Sociolaboral, Aula d'estudis, Unitats d'Escolarització Compartides, centres oberts, actuacions comunitàries, etcètera.

4. OBJECTIUS

Els objectius que ens emmarquem per a desenvolupar aquest diagnòstic comunitari de la plaça Ferran Reyes del barri de Navas del districte de Sant Andreu són els següents:

- Elaborar una diagnosi dels usos de la plaça i detectar necessitats del espai.
 - ✓ Col·laborar amb els actors del territori
 - ✓ Tenir presència continuada a la plaça
 - ✓ Contactar amb les persones usuàries de l'espai

- Desenvolupar una proposta de recomanacions d'acció comunitària.
 - ✓ Proposar una sèrie d'estratègies vinculades als reptes del diagnòstic global del PdC
 - ✓ Contrastar les propostes amb els actors del PdC.

5. PROCÉS METODOLÒGIC

El procés metodològic rau en la perspectiva socioeducativa i comunitària de les eines de recerca que aquesta ofereix. Aquesta combinació permet comprendre les vivències i percepcions dels diferents agents per tal de proposar accions amb perspectiva comunitària encaminades a donar resposta a les problemàtiques detectades. En aquest sentit, la metodologia de treball d'aquest projecte s'ha dut a terme per tres professionals. La metodologia de treball d'aquest projecte s'ha materialitzat en el desenvolupament de les següents accions:

- Lectura de materials específics per contextualitzar el conflicte/s i ubicar la demanda. Per tal realitzar una aproximació prèvia a la presència a plaça, s'ha realitzat la lectura i anàlisi de fonts documentals. Aquests documents permeten contextualitzar el

barri i contrastar, a posteriori, amb la informació recollida a través d'altres. Han estat els següents

- ✓ Diagnòstic comunitari del barri de Navas (2021)
 - ✓ Guia d'acollida del dinamitzador al PdC Navas (2014)
 - ✓ Resultats Jornada participativa PdC Navas (2015)
 - ✓ Reptes i línies de treball comunitàries del PdC de Navas (2021)
-
- Passeig per la plaça amb informants claus. Descobrir la plaça a través de persones de referència del PdC ens ha ajudat a entrar en les dinàmiques de la plaça

 - Observació participant durant cinc dies en horaris de matí i tarda per observar tot allò que hi passa així com generar converses amb les persones que l'habiten. La presència a la plaça és l'acció principal de recollida d'informació i vinculació de la present diagnosi comunitària.

 - Recollida i sistematització de dades. Finalitzada cada sessió d'observació i d'entrevista, s'ha documentat la informació obtinguda amb l'objectiu de sistematitzar totes les dades recollides.

 - Contactes i converses persones presents a la plaça. Durant el decurs de l'observació i presència a plaça s'ha realitzat un total de 25 contactes i converses.

 - Reunions amb membres del Pla de Desenvolupament Comunitari. Per tal de contrastar la informació obtinguda a les places, hem entrevistat a actors del territori com l'equip de policia de barri de la GUB, el president de l'associació de la petanca, o la tècnica del Pla De Desenvolupament Comunitari. No hem pogut fer-ho amb els APCs – Educadors de Carrer.

- Participació en una reunió de l'equip de Coordinació Comunitari per presentar i discutir els resultats.
- Participació en quatre reunions de seguiment amb l'equip tècnic del Pla de Desenvolupament comunitari. I les cinc reunions de seguiment amb la tutora del Màster Maria Isabel Hernández,.
- Realització d'un informe parcial, i un informe final que amb l'anàlisi i propostes.

6. FASES I CRONOGRAMA

En la taula s'observen les tres fases diferenciades de l'estudi, amb els objectius corresponents i les accions específiques que se'n deriven. La fase inicial és la que ens permet situar-nos a la plaça, conèixer el fenomen i teixir vincles; la segona fase és la d'aprofundiment i de contrast de les informacions obtingudes inicialment i per últim, la tercera fase és la de tancament on es presenten els resultats i les propostes.

CRONOGRAMA DIAGNOSI COMUNITÀRIA									
	FINALITAT	ACCIONS	NOV	DES	GEN	FEB	MARÇ	ABRI	MAIG
		Reunions seguiment amb l'equip tècnic del PdC i amb la tutora Isabel Hernández							
		Lectura de materials							
		Observació participant							

FASE I	AterratgeVincle Coneixement	Registre d'observació de camp								
		Entrevistes/ Converses a la plaça								
FASEII	Aprofundiment Contrast Redacció	Entrevistes grupals / concertades								
		Transcripció i anàlisi de les dades obtingudes								
		Redacció de l'informe								
		Elaboració de propostes								
FASEIII	Resultats Propostes	Reunió amb l'equip Coordinador del PdC								
		Lliurament final del'informe.								

7. MARC TEÒRIC

7.1 Un Pla de Desenvolupament Comunitari

Els PdC són una estratègia d'intervenció social i territorial que, mitjançant un procés participatiu conjunt de tots els agents implicats, vol donar respostes globals a les necessitats d'una comunitat, amb la finalitat de millorar la qualitat de vida del conjunt de la població del territori, per tant els destinataris serà la mateixa població. Així, aquesta estratègia d'intervenció social serveix per:

- Activar relacions socials de cooperació i consens
- Conduir conjunt d'accions (a nivell de ciutadans, tècnics i gestors)
- Aconseguir:
 - ✓ Sentiment de pertinença amb el propi barri
 - ✓ Cohesió social, sentiment comunitari
- Igualtat d'oportunitats, implicació de tots els col·lectius poblacionals del territori
- Transformació social
 - ✓ Construir: projecte comú (diagnòstic, disseny i projecte de millora, execució i avaluació)

Els Plans de Desenvolupament Comunitari neixen l'any 1997 per iniciativa del Departament de Benestar Social, actualment els promou la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària en col·laboració amb els ens locals i la ciutadania. Iniciativa de l'antic Departament de Benestar Social. Actualment els promou el Departament de Governació i Administracions Públiques, mitjançant la Secretaria d'Acció Ciutadana, amb col·laboració amb els ens locals i la ciutadania.

En aquests programes hi ha elements que cal tenir presents:

- Les xarxes associatives i d'acció social de cada territori.
- Les dinàmiques de participació entorn de la xarxa d'equipaments i

dels serveis de proximitat.

- La dimensió comunitària de l'atenció primària, bàsica i específica i els serveis d'atenció social especialitzada.
- Els programes d'interacció comunitària: com poden ser el projecte Òmnia, el programa Aprendre a Aprendre, els plans de voluntariat i altres iniciatives d'intercanvi i interacció socials.
- Els serveis i les pràctiques de mediació intercultural comunitària.

Els objectius generals dels PDC són:

- Desencadenar un procés que suposi una millora i un afermament de la identitat a les zones d'actuació, que promogui sinergies positives en el territori a fi d'optimitzar i racionalitzar els recursos existents.
- Promoure la progressió de les persones, tant en el sentit individual com comunitari, mitjançant iniciatives d'economia social que afavoreixin, al mateix temps, un desenvolupament social sostenible.
- Fomentar la corresponsabilitat i el compromís actiu del veïnatge, del conjunt del teixit associatiu, de l'entorn econòmic i de les administracions.
- Promoure relacions constructives i una resolució positiva dels conflictes, entesos com a oportunitat de canvi i creixement personal i comunitari.

Els PDC en el seu procés d'elaboració passen per quatre etapes diferents. Prèviament una fase de diagnòstic, estudi i anàlisi de la realitat per a conèixer les necessitats i el punts forts d'aquesta, tot seguit es dissenya el projecte del pla de desenvolupament, en quart lloc es duria a terme la intervenció participativa i finalment l'avaluació. Per tant, el PDC pot ser sol·licitat tant per l'Ajuntament i corporacions locals i/o pel mateix teixit associatiu.

7.2 L'Acció Comunitària

L'Estat del Benestar no ha estat capaç de garantir els drets de grans sectors de població. Accedir a la cultura, l'educació, l'habitatge i el treball entre altres es converteix en una odissea. El sistema neoliberal converteix en mercaderia les necessitats bàsiques de la població. I d'aquesta manera es complica accedir-hi al drets però també mantenir-s'hi. Tots i totes sabem el que, per a moltes persones, costa accedir i mantenir-se en un habitatge. Paraules com individualisme, incertesa, complexitat i imprevisibilitat dibuixen els trets característics de les relacions en aquesta societat globalitzada i neoliberal. Aquests elements, segons el sociòleg Zygmunt Bauman (2007) perfilen una societat líquida contraposada al món sòlid i ben definit que deixem enrere. A més la crisi creditícia del 2008 i la pandèmia del 2020 han marcat encara més les desigualtats socials.

Ens aquest marc social apareixen comunitats que intenten organitzar-se des d'una lògica de servei públic i de transformació social. Moltes vegades impulsades de les administracions i altres vegades des de la societat civil. La situació actual fa més evident que mai la urgència de cercar respostes a unes necessitats socials cada cop més complexes. Problemes que venen de lluny i que són cada vegada més greus. "Són diverses les veus que defensen que les noves formes de desigualtat social requereixen línies estratègiques que promoguin l'empoderament de les persones, el treball en xarxa, la solidaritat, i la participació d'aquells que els afecta" (Ballester, 2013).

Un dels marcs d'actuació que ens ho permet és l'acció comunitària. Un concepte que té diverses mirades degut a la seva heterogeneïtat i l'ampli ventall de pràctiques i experiències que es poden identificar en ell. Un hort urbà, una escola amb activitats fora de l'horari escolar en un barri vulnerat, la remodelació d'una plaça o una escola de gent gran d'un centre de salut. Allò que tenen en comú és la cerca de la millora de la qualitat de vida de les persones i un augment de la justícia social. Es tracta de situar-nos amb estratègia davant d'una realitat de desigualtat social i pel tant en la cerca d'una finalitat transformadora que posi un gra de sorra en les relacions d'opressió i injustícia davant de les qual ens trobem. Diferents autors i autores plantegen que

l'acció comunitària ha de tenir una triple intencionalitat transformadora (Morales i Manyà, 2018 i Ballester, 2013).

- L'empoderament personal, grupal i comunitari.
- La millora de les condicions de vida (donant resposta a necessitats i reivindicant drets).
- La cohesió i la inclusió social.

L'acció comunitària la podem definir com un procés orientat a l'autoorganització d'una comunitat per a decidir quines són les seves necessitats i per a l'impuls d'accions que en donin respostes (Morales i Manyà, 2018). El Pla Estratègic d'Acció Comunitària de l'Ajuntament de Barcelona 2018-2022 centra la participació comunitària en la idea de construir projectes col·lectius on hi ha un «nosaltres», que vol i necessita fer coses conjuntament per poder donar respostes a problemes, reptes i necessitats que són col·lectives. En aquest sentit, Marco Marchioni (2001) defineix la participació com “*un procés dinàmic i dialèctic el qual no existeix sense presa de consciència de la necessitat de canviar les coses*”. I ho complementa Maria José Aguilar (2013) quan diu que la participació “*és el procés social en virtut del qual grups específics de població, que comparteixen alguna necessitat, problema o centre d'interès i viuen en una mateixa comunitat, tracten activament d'identificar aquestes necessitats, prenen decisions i estableixen mecanismes per atendre-les*”. Per tant la detecció de necessitats compartides per donar resposta és un dels seus elements centrals.

Quan parlem de comunitat és important aturar-nos per definir de què parlem. En aquest cas fem referència a “*un conjunt d'agents que comparteixen un espai territorial de referència, ja sigui perquè hi resideixen, o per què desenvolupen la seva activitat social o professional*” (Morales i Manyà, 2018). Alhora hem d'afegir-li la idea de que existeixen relacions d'interdependència que es donen entre ells i elles. Tot i que això no ha de significar que hagin consensos o es comparteix la mateixa mirada o solucions sobre la realitat que es viu. Inclús pot ser que no existeixi una comunitat en el sentit que la plantejem.

Aquest agents poden tenir una diversitat de perfils:

- a) professionals de serveis, entitats, empreses i administracions amb diversitat d'encàrrecs i trajectòries;
- b) persones voluntàries i activistes membres d'entitats sense ànim de lucre;
- c) persones no associades que volen sumar el seu gra de sorra;
- d) càrrecs polítics que estiguin desenvolupant la seva tasca a peu de carrer.

El coneixement i l'expertesa de cadascú dels i les participants és diferent i alhora necessària. Trobar l'equilibri perquè totes les veus siguin escoltades i tothom assumeixi responsabilitats és un dels principals reptes amb els quals ens trobem.

La metodologia de treball per generar relacions de cooperació pivota sobre tres vèrtexs. En primer lloc, des de les necessitats de les persones com l'habitatge, la cultura, etcètera. El segon vèrtex és la inclusió social donant veu, visibilitat i per tant incloent a les persones afectades com protagonistes. I el tercer és des de la generació d'empoderament personal, col·lectiu i comunitari. Aquest passa per la presa de consciència personal, pel treball grupal i la construcció de relacions, pels canvis en els espais de relació comunitaris i també per la capacitat del canvi de lleis, normatives i protocols d'actuació de les administracions públiques. Així el concepte d'empoderament (Soler, Trilla, Jiménez-Morales i Úcar, 2017: 21) es refereix a dues capacitats diferents però successives: la capacitat de decidir; i la capacitat d'actuar de forma conseqüent amb el decidit. L'empoderament suposa poder decidir i a més poder dur a terme allò que s'ha decidit.

7.3 L'espai públic

L'espai públic s'estableix com un espai privilegiat de relació i de convivència, però no és neutral, i per tant pot esdevenir amb freqüència lloc de conflicte. En aquest sentit, un espai públic com una plaça pot ser un espai de trobada en que conflueixen múltiples i diversos interessos, mirades i necessitats que poden confrontar-se entre elles quan entren en contacte. Un espai regulat, comercialitzat, ocupat, improvisat. Les places són espais amb accés lliure per a tota la població amb una arquitectura que afavoreix,

o no, unes determinades formes de relació i dinàmiques, i sobre les quals es desenvolupen polítiques públiques que van des de la implantació d'equips de treball a l'aplicació de normatives.

El catedràtic Carlos Giménez (2011) ens parla de tres categories per poder classificar les relacions que es donen a l'espai públic:

- Hostilitat: les persones tenen una relació de conflicte i de competició pels usos de l'espai públic.
- Coexistència: fa referència a compartir de manera obligada un espai sense que hi hagi una necessària interacció
- Convivència: suposa interacció conscient i que busca cert element harmoniós i positiu.

Cal pensar l'espai públic des de la complexitat. De manera polièdrica. Sumant molts sabers. Moltes experiències. Moltes veus. Per fer-ho possible, cal promoure un espai d'expressió, confrontació i representació. On les diverses veus ocupin un lloc de valor. On es posin en dubte els clixés, els estereotips, els sabers sords. Cal una aproximació a l'espai públic des d'un "no saber", des de la ignorància que possibilita la descoberta.

8. RESULTATS

8.1 Treball de camp

A continuació es mostren els resultats del treball de camp que s'ha realitzat en la plaça Ferran Reyes durant els mesos de febrer i abril del 2022. Per la seva elaboració s'han dut a terme observació a la plaça, entrevistes semiestructurades amb les persones usuàries de la plaça, i entrevistes a actors comunitaris. L'objectiu ha estat elaborar un diagnòstic sobre usos, necessitats i potencials comunitaris de la plaça.

En aquest informe i es mostren les dades globals d'observació de la plaça, el buidatge de l'observació, de les entrevistes semiestructurades amb usuaris i usuàries de la plaça, les entrevistes a actors claus comunitaris i una proposta de possibles accions amb mirada comunitària que es podrien desenvolupar en la plaça.

Dades globals de treball de camp a la plaça

- Presència a la plaça
 - Dijous, 13 de gener de 15:00 a 17:00 h
 - Dissabte, 29 de gener de 15:00 a 17:30 h
 - Dimarts, 1 de febrer 9:30 a 12:30 h
 - Dimarts, 1 de febrer 16:30 a 18:30 h
 - Diumenge, 6 de febrer d'11:30 a 14:00 h

- Hores de presència: 12h

- Entrevistes semiestructurades: 25

- Perfils de persones entrevistades: Joves, adults i gent gran. 15 homes i 10 dones.

- Entrevistes a informants claus: 3.

- Referent de l'Equip de Policia de Barri de la Guardia Urbana,
- President de l'Associació de Petanca
- Tècnica del Pla de Desenvolupament Comunitari de Navas

8.2 Mapa de la plaça

Mapa de situació de la plaça Ferran Reyes

Per poder situar-se geogràficament dels diferents espais de la plaça, s'ha elaborat un mapa amb totes les zones més destacades mitjançant unes fotografies perquè siguin més visibles i per facilitar la seva ubicació, com es mostra seguidament, la plaça està composta per 9 espais, considerat les més importants i destacades. Els usos que es fan dels diferents espais depèn tant del dia com de l'hora en la qual assisteixen els usuaris. Els espais són els següents:

1. Petanca
2. Parc Infantil gran
3. Entrada pàrquing
4. Parc infantil petit
5. Placeta façana de l'església
6. Bancs façana lateral església
7. Passadís entre institut i església
8. Part darrera església
9. Passeig Meridiana

8.3 Entrevistes semiestructurades amb persones usuàries

Per poder fer les entrevistes als i les usuàries de la plaça s'ha utilitzat l'eina de les entrevistes semiestructurades, la qual s'ha implementat a les diferents persones durant els sis dies d'observació que s'ha fet pels diferents components del grup. En aquestes entrevistes les preguntes han sigut clau per poder recollir informació que sigui d'utilitat. Aquestes es mostren en el quadre que hi ha més endavant.

També ha sigut un punt important poder obtenir informació des de diferents perspectives, en aquest cas tant dels components del grup que hem fet les entrevistes, ja que ha sigut en diferents dies de la setmana i en diferents hores, com de les diferents persones que visiten la plaça, pel fet que hi ha diversitat en l'edat i en els espais que fan ús.

A continuació es mostra l'estructura i els objectius de l'entrevista i el buidatge que s'ha fet a través d'una taula amb les 25 persones entrevistades on es mostren el nom de la persona entrevistada, el seu perfil, com per exemple l'edat de la persona, amb qui visita la plaça i de quins espais fa ús i les idees més rellevants i destacades que va sortir durant la conversa amb els i les persones usuàries de la plaça.

Estructura i objectius de l'entrevista

- Persona entrevistadora:
- Data i hora:
- Nom de la persona entrevistada:
- Edat aproximada:
- Espai on hem tingut la conversa:
- Una altra informació a destacar:

Objectiu	Relat i preguntes
Generar confiança i presentar el què fem	Explica qui som, que fem i que estem en el marc de la UB i el PdC.
Conèixer els usos de l'espai?	Quins usos es fan d'aquest espai?
Conèixer les tensions que hi ha a l'espai	Quines coses es poden millorar?
Conèixer els potencials que hi ha a l'espai	Què es podria fer?

Buidatge de les entrevistes semiestructurades

Perfil	Idees força
Dues dones d'entre 50 i 60 anys que passejava gos. Formava part d'un grup d'unes 8 persones amb uns 10 gossos. Molt ben cuidats.	Van declarar que estan molt a gust a la plaça. Que faria falta un lavabo sobretot per la gent que van als bancs de davant de l'església. I que alguna vegada un gos fa una caca a terra i es recull. Una estona després una d'elles portava expressament al seu gos a fer caca en la petanca. També afirmen que hi ha unes vambes penjades en un arbre i això significa que es ven droga.
Grup d'alumnes de 13 anys que feien el descans de mig matí. Asseguts davant de la façana de l'església	Estan a gust en l'espai. No li veuen cap millora. Bé banc, sols, poc soroll,...
Grup d'alumnes d' uns 14 anys asseguts davant del parc infantil petit.	Estan a gust a l'espai. Veuen que es pot millorar els escocells buits o amb la soca tallada de l' arbre.
Veí d'uns 27 anys que juga a la petanca. Està jugant sol i parla francès i una mica de castellà.	Està a gust. Li agradaria que hi hagués algun lloc per anar a ballar.

<p>Dona d'uns 35 anys amb el seu fill jugant en el parc infantil gran</p>	<p>Venen des d'altra barri a jugar a la plaça. Està a prop el supermercat i l'escola i ho tenen tot junt. Els agrada. Tenen una proposta de millora. A vegades es troben caques dins del parc infantil. I pensen que si el terra fos de cautxú com en altres parcs aquesta situació s'evitaria.</p>
<p>Dona, aproximadament d'uns 47 anys amb la seva filla en el parc després del col·legi.</p>	<p>És veïna del barri, freqüenta molt seguit la plaça, té una filla petita. Considera que falta més elements de joguina dintre el parc, com per exemple més gronxadors, diu que els nens i nenes fan cua per poder jugar en el gronxador, per altra banda, considera que pot haver-hi més arbres perquè a l'estiu fa molt de sol i no es pot fer ús del parc.</p>
<p>Matrimoni d'origen andalús de 78 i 81 anys, que fa més de 50 anys que viuen al barri.</p>	<p>Gaudeixen de l'espai als matins i als vespres quan és estiu. Forma part del seu dia a dia baixar a la plaça i asseure's una estona. Comenten que molts cops hi ha baralles per part de gent que surts dels equipaments socials que hi ha al costat , però que ells estan a gust i que és puntual.</p>
<p>Noia d'uns 35-40 anys que surt de l'equipament social que hi ha al costat de la plaça (placeta Façana).</p>	<p>Comenta que ella ve aquí per necessitat i que quan surt sempre seu una estona a la plaça. Coneix a gent que fa ús de l'equipament i de la plaça. Ens comenta que és dur, que hi ha baralles entre ells molts cops i que hi ha un problema de drogues important. Ella prefereix no dormir allà , però es queda a dormir per la zona de la Sagrera o Maragall i baixa per fer ús de l'equipament.</p>
<p>Pare i fill, de 46 i 5 anys, jugant a la part més plana i on hi ha més espai.</p>	<p>Ens expliquen que baixen aquest parc perquè són veïns de la zona. Fan ús el zona infantil i de la zona on juguen a pilota. En Jonàs diu que l'hi agradaria que hi hagués més gronxadors i una zona on poder jugar a pilota. El pare ens comenta que la zona infantil es queda petita per la quantitat de nens i nenes que juguen i també que poguessin jugar a pilota en un espai cercat tot i que diu que està content perquè viuen a prop i en fan molt ús. També comenta que a partir de certes hores, sobretot a l'hivern, ja no venen</p>

	<p>perquè hi ha gent amb gossos, bevent i fumant i alguns cops baralles i crits.</p>
<p>Dona i home d'uns 55 anys. Es troben xerrant a la part de la Meridiana.</p>	<p>Comenten que ells són amics del barri des de fa molts anys i que els seus fills també hi viuen en aquest. Creuen que la plaça ha anat millorant , però que hi segueixen havent alguns punts importants com la droga. Expliquen que molts cops s'ajunten moltes persones i que es droguen, beuen, fumen i fan molt de soroll, inclús alguns cops hi ha baralles. El senyor Pedro ve amb el seu net a jugar els dissabtes al matí al parc i que hi ha molta gent però que veure tanta canalla junta el fa molt feliç i té esperança perquè el barri vagi a millor.</p>
<p>Home, d'uns 65 anys. Dintre del parc amb la seva neta i dona.</p>	<p>Només està de pas, perquè li queda a prop l'escola de la neta. Considera que el parc podria ser més gran, ja que hi ha molts infants i sobretot quan surten del col·legi.</p>
<p>Dona de 35 anys amb els seus fills dintre i fora del parc de la plaça.</p>	<p>Assisteix molts dies a la setmana amb el seu fill després del col·legi i els caps de setmana també.</p> <p>Comenta que la majoria de la gent ve després del col·legi i els caps de setmana, a les nits els caps de setmana els joves fan botellons.</p> <p>Consideren que el parc es queda petit, ja que en la zona hi ha molts infants i que quan surten del col·legi tots passen pel parc.</p> <p>Comenta que es veu visiblement i enfront dels infants que en la zona de la petanca. A les tardes es fiquen moltes persones a beure i a fumar, hi ha persones transeünts i menors d'edat bevent i fumant.</p>

8.4 Entrevistes amb actors comunitaris

Per poder fer les entrevistes als informants ens ha facilitat el contacte l'equip tècnics del PdC de Navas i hem utilitzat l'eina de l'entrevista. Aquestes entrevistes han volgut contrastar i complementar la informació recollida durant l'observació de la plaça i les entrevistes amb les usuàries de la plaça.

A continuació es mostra l'estructura i els objectius de l'entrevista i el buidatge que s'ha fet a través d'una taula a les 4 persones entrevistades on es mostren el nom servei de la persona entrevistada, i les idees força extretes de l'entrevista.

Estructura i objectius de l'entrevista

- Persona entrevistadora:
- Data i hora:
- Nom de la persona entrevistada:
- Càrrec i servei:
- Espai on hem tingut la conversa:
- Una altra informació a destacar:

Objectiu	Relat i preguntes
Generar confiança i presentar el què fem	Explica qui som, que fem i que estem en el marc de la UB i el PdC.
Tenir el feed-back sobre l'informe	És correcte la informació? Existeix alguna informació nova o algun element que ens ajudi a completar la informació?
Conèixer les tensions que hi ha a l'espai	Quines coses es poden millorar?
Conèixer els potencials que hi ha a l'espai	Què es podria fer?

Buidatge de les entrevistes

Informant clau	Idees força
Referent del barri de Navas de l'Equip de Policia de Barri de la GUB	<ul style="list-style-type: none">● Hi ha moltes queixes per usos que no són per als quals està dissenyada la petanca. Genera molèsties i hi ha usos que exclouen a altres usuaris. Una remodelació física de l'espai de la petanca pot ajudar a augmentar la visió d'aquell espai i que no sigui insegur. Que sigui més diàfan. Veu interessant treballar la petanca amb els infants.● En general al barri, falten espais a l'aire lliure, i hi ha poc espai. La plaça és un lloc d'estada. A vegades hi ha conflictes perquè juguen a la pilota i per normativa no es pot.● Veu necessari fer una campanya de comunicació també per actualitzar l'imaginari sobre la seguretat a la plaça.● Les terrasses del bar són altre lloc que genera moviment.● Amb l'arribada de l'estiu augmentarà l'ús de la plaça.● Hi ha una mirada d'inseguretat per part del veïnat que va lligada al manteniment i la neteja de l'espai. Tot i que l'espai es neteja de forma continua.● Dins de poc són les festes del barri i bona part es fan a la plaça.● Implicar al veïnat més joves o a l'alumnat de l'institut és bo. El veïnat ha de participar.

<p>President de l'associació de la Petanca</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Queixes generalitzades en relació a l'espai de la petanca, sobretot en relació a la neteja. ● Creuen que si els gossos tinguessin un lloc per ells el tema de la neteja milloraria. ● No disposen de local propi pel que fa que cada cop els nombre de socis disminueix. ● La dificultat de tenir un lloc de reunió fa que aquestes es tinguin que realitzar al carrer o algun bar, fet que comporta una despesa que no tothom es pot permetre. ● Han començat a fer activitats amb infants i joves, però opinen que no disposen d'unes instal·lacions correctes per poder desenvolupar aquest tipus d'activitats, com ara lavabos o vestidors.
<p>Tècnica del Pla de Desenvolupament Comunitari</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Posa en valorar les activitats de gent gran i salut. Per a ella era important els dimarts i els dijous al matí. ● Valora molt que es reculli la veus dels i les joves. ● És important generar relació amb l'institut. ● Valora interessant les idees amb petita infància i dels escocells. ● Pensa que es pot generar vinculació amb la feina de gènere i Sagrera en femení.

8.5 Anàlisi de les dades

Després de realitzar el buidatge de les entrevistes i compartir l'observació que hem fet de la plaça destaquem la informació més rellevant i que alhora la classifiquem dins de la següent taula per poder donar resposta a l'objectiu d'aquest informe. Els ítems que defineixen la taula són:

- Espai de la plaça: on s'enumeren els diferents espais que componen la plaça.
- Dimensió material: És la descripció física d'aquell espai.
- La dimensió simbòlica: Són els usos que tenen aquells espais.
- Potencialitats: Són aquells elements que ens permeten construir millores físiques o propostes d'acció comunitària.
- Tensions: són aquells elements que entren en confrontació pels seus usos.

Espai	Dimensió Material	Dimensió simbòlica	Potencialitats	Tensions
1.Petanca	Situat al costat del parc gran de la plaça i tocant el passeig de meridiana. És un espai rectangular amb el paviment de terra, rodejat d'arbres i dintre hi ha bancs de fusta. Està envoltat d'arbustos.	A priori es veu clarament l'ús, una zona on les persones grans juguen a la petanca. Però, segons el dia i l'hora es fan altres usos (passegen els gossos, gent transeünt fumant i bevent, etc)	És una zona de paviment de sorra compacta on les persones grans fan l'ús per poder relacionar-se entre ells a través del joc de la petanca. Una altra potencialitat important són les relacions que fan durant els jocs entre	La gent passeja els gossos dintre de la zona i deixen els excrements sense recollir-los, per altra banda, estan les persones que consumeixen, alcohol, tabac... de dia, i això no agrada a la gent, que sobretot va al parc amb els

			persones grans i joves (relacions intergeneracionals).	seus fills petits. No disposen de cap lavabo ni vestuari, fet que comporta dificultats per poder desenvolupar les activitats. Amb l'arribada del bon temps augmenta l'ús de l'espai.
2. Parc Infantil gran	Situat just enmig de la plaça, És un espai de joc infantil, el seu paviment és de terra i té diferents elements de jocs, especialment dedicats als infants. Està rodejat visiblement per la zona de petanca, el pàrquing i un espai que hi ha entre l'església i el parc de paviment, on els infants estan amb els patinets o bicicletes. Té bancs de fusta dintre del parc.	És un espai infantil amb diferents elements de joc, és una zona de joc per als nens i nenes que freqüenten la plaça, té 4 entrades i sortides per la seguretat dels infants i està rodejat per una tanca de fusta.	És una zona d'aprenentatge a través del joc per als infants, ja que reforcen tant la seva motricitat fina i grossa a través dels elements de jocs que hi ha al parc, a part d'això es una zona d'aproximació i relació entre els pares i els nens i nenes del barri, això permet crear un vincle de comunitat més propera.	Hi ha poca ombra al voltant, sobretot es nota molt a l'estiu pel sol i els infants no surten a jugar. També es considera una mica petit pel volum d'infants que Assisteixen a la plaça. A vegades s'ha trobat alguna caca de gos.

<p>3. Entrada pàrquing</p>	<p>Situat a una part central de la plaça. Es tracta de l'accés al pàrquing subterrani. Està rodejat pels parcs infantils</p>	<p>Pot passar desapercbut. No té cap ús diferent del que té assignat com a espai d'entrada i sortida.</p>		
<p>4. Parc infantil petit</p>	<p>Situat més a la part dreta de la plaça, al costat de l'institut, és un espai de joc més petit que l'altre que hi ha a la plaça. El seu paviment és de terra i té un element de joc. Té alguns bancs al voltant i diferents arbres.</p>	<p>És un espai de joc, la qual només té un tobogan al mig del parc amb una entrada i sortida.</p>	<p>És una zona de aprenentatge a través del joc per als infants, es considera una zona per als infants més petits, ja que només compta amb una entrada i sortida, té un tobogan petit enmig del parc. Aquest espai ajuda a reforçar la seva motricitat fina i grossa a través del joc, a part d'això és una zona d'aproximació i relació entre els pares i els nens i nenes del barri, això permet crear un vincle de comunitat més propera.</p>	<p>El fet que no hi hagi més elements de jocs, els nens i nenes acudeixen a l'altre parc del costat.</p>

<p>5. Placeta davant façana església</p>	<p>És l'espai que queda davant de la porta principal de l'església. És un espai molt ample i pla amb el terra de ciment. Hi ha un armari amb un punt de llum fix. Poden accedir cotxes.</p>	<p>Es fan les activitats socioculturals de les entitats del barri. I passa el cotxe d'alguns treballadors de la parròquia. És una zona de pas per a la gent que es mou dins de la plaça.</p>	<p>La seva situació i característiques el fa ideal per desenvolupar activitats socioculturals amb un bon nombre de participants.</p>	<p>El fet que puguin passar cotxes sense estar senyalitzat genera alguna tensió.</p> <p>Concentra la majoria d'usos. No hi ha una coordinació entre les entitats i a vegades s'han donat alguns moments de tensió.</p> <p>Que sigui un espai còmode i ben preparat al costat de l'església concentra les activitats i deixar altres espais de la plaça sense activitat.</p> <p>Amb l'arribada del bon temps augmenta l'ús.</p>
<p>6. Bancs de</p>	<p>Situats a un dels laterals de l'església. Es troben encarats a les pistes de petanca i els parcs infantils.</p>	<p>Aquest espai té un doble ús, als matins i tardes molta gent els fa servir per asseure's una estona,</p>	<p>Són uns bancs molt ben situats, encarats a sud-est el que fa que els matins i migdia hi dona el sol.</p>	<p>Quan cau la llum els banc són ocupats per persones que viuen al carrer i passen la nit darrere d'aquests</p>

<p>la façana lateral església</p>		<p>passar l'estona o prendre el sol, ja que als matins dona el sol directe, durant aquesta franja horària l'ús és per part dels veïns, però cap al vespre s'asseuen moltes persones que acabaran passant la nit a la mateixa plaça.</p>	<p>És un espai molt utilitzat tot el dia, sobretot als matins i és una zona de reunió entre veïns. L'ús està enfocat a ser un lloc de reunió.</p>	<p>bancs. Pot crear tensions amb els veïns si la zona l'endemà està bruta i descuidada.</p> <p>L'ús de dia està més encarat a reunir-se , en canvi, a mesura que passen les hores, aquest espai és emprat per passar la nit i dormir.</p> <p>Just darrere dels bancs creen una mena de tenda d'acampada per passar la nit, cosa que alguns veïns els hi incomoda que estiguin allà.</p>
<p>7. Passadís entre Institut i església</p>	<p>Carreró situat a un dels costats de la plaça, comunica el carrer Biscaia i Espronceda.</p>	<p>Aquest espai es fa servir per a l'entrada i sortida dels alumnes de l'institut Dolors Aleu i com a lloc de pas per anar d'un carrer a l'altre.</p>	<p>És una zona que ha d'estar lliure de pas, ja que és utilitzat principalment per als alumnes de l'institut.</p>	<p>Alguns cops han sorgit baralles entre els mateixos alumnes de l'institut i amb altres grups de joves.</p>

<p>8. Part darrera església</p>	<p>Situat a la cantonada del carrer de Navas amb la Meridiana. És un espai ampli de ciment. Amb arbrat en algunes zones. Altres sense arbres. Estan els escocells buits i fa una sensació de plaça àmplia i sense protecció. Hi ha una font. I hi ha unes escales per accedir a l'església. La façana de la parròquia té un tros de terra en tota la seva llargada amb algunes plantes.</p>	<p>Els usos varien segons el dia i l'hora. Alguns matins es fan les cues amb carrets de la compra per recollir menjar del banc d'aliments que hi ha dins de l'església. A mig matí també és un espai on l'alumnat de l'institut esmorza. A part, és un lloc de pas per quin va d'un costat a l'altre de la Meridiana.</p>	<p>Els escocells buits i el tros de terra de davant de l'església poden ser un bon espai per fer petits jardins urbans. A condició que estiguin construïts de manera comunitària i fomenta el seu cuidat per part de les persones que fan ús d'aquell espai.</p>	<p>Hi ha poca ombra, la gent que fa cua per al banc d'aliments està exposada a la vista de tothom en un espai de ciment poc acollidor. Els escocells buits fan sensació de deixadesa.</p>
<p>9. Passeig de la Meridiana</p>	<p>Aquesta avinguda està situada a la part posterior de la plaça, darrere de l'església.</p>	<p>És una zona de pas, és ampli, amb arbres als costats i alguns bancs. No és del tot habitual veure persones assegudes en aquesta part, ja que, normalment, la gent es posa a la mateixa plaça. També es troba una entrada</p>	<p>Juntament amb la placeta que està situada darrere de l'església, es poden aprofitar petits espais per crear jardins urbans i millorar els existents. L'entrada del pàrquing dificulta una mica el passeig, però no es pot prescindir d'aquest. Sí que</p>	<p>Fa la sensació de ser la zona més deixada de la plaça, junt amb la placeta de darrere de l'església. Es podria fer la zona més acollidora i integrar-la més a la plaça. El seu ús està enfocat al passeig, ser zona de pas o d'espera, però no de reunió.</p>

		de pàrquing, la rampa d'accés pels vehicles.	es podria utilitzar aquesta entrada per poder fer un accés per si es necessites muntar algun espai i es necessita altres suports i no dependre de l'accés pel carrer Biscaia.	
--	--	--	---	--

9. PROPOSTA D'ACCIONS

Després de realitzar les observacions i entrevistes pertinents a diferents veïns i usuaris de la plaça hem estret algunes possibles accions que es poden dur a terme. Aquestes accions són una pluja d'idees pendents encara d'un contrast i de profunditat. Estan dividides en dues grans categories, per una banda, estan les intervencions físiques i per l'altra les comunitàries.

9.1 Intervencions físiques

- La petanca té un espai molt ampli separat per diferents pistes. Algunes d'elles, les que queden més a prop de l'església es podrien utilitzar de forma puntual i continuada per fer altres activitats o inclús fer algun espai per als infants.
- Posar una porta que es pugui obrir de forma manual en els extrems de la petanca i un cartell que es prohibeix l'entrada dels gossos.
- Fer un pipican. Es podria fer servir la part de plaça que hi ha per sota de l'avinguda Meridiana.
- El paviment del parc és de sorra i algunes famílies de les entrevistades han manifestat la incomoditat dels excrements de gossos i proposen un paviment de goma.
- Recuperar els escocells buits que hi ha en diferents parts de la plaça.
- El fet que hi hagi punts amb poca il·luminació i/o estrets en la zona, no dona molta seguretat, per tant, es recomana posar més fanals per tenir una bona il·luminació.
- Realització d'una àrea de màquines per fer exercicis per promoure l'activitat física de la gent més gran del barri.

9.2 Intervencions comunitàries

- Crear una comissió de treball específica en el marc del Pla de Desenvolupament Comunitari de Navas per coordinar als diferents actors i donar resposta als reptes que presenta la plaça.
- Realitzar una campanya de comunicació sobre la plaça, les activitats i com

es pot utilitzar per construir un relat diferent i en positiu. Es pot treballar des de la taula i pot ser en format paper o digital i utilitzar eines com els codis QR.

- Activitats intergeneracionals a partir de la millora de la plaça, com per exemple fer jardins urbans en els escocells.
- Activitats familiars i/o de primera infància en la zona de la petanca, per fer de l'espai un ús respectuós.
- Des de la perspectiva de gènere, es planteja detectar els espais a millorar que facilitin la cura, convivència i el sentiment de seguretat. Pot ser un mapeig de les zones del barri.
- Contactar i incorporar la veus dels i les comerciants a la dinàmica de la plaça. Sobre tot de la zona de bar. A través d'entrevistes i una posterior col·laboració en activitats.

10. BIBLIOGRAFIA

- Aguilar, M. J. (2013). «Participación comunitaria: ¿qué es?» Recuperat de <https://mariajoseaguilaridanez.wordpress.com/2013/11/30/participacion-comunitaria-que-es/> [Accés 5/12/2021].
- Ballester, M., 2013. «Acció comunitària i treballadors comunitaris». Consorci Acció Social de la Garrotxa. Recuperat de <https://www.casg.cat/accio-comunitaria-i-treballadors-comunitaris/> [Accés 5/12/2021].
- Bauman, Z. (2007). «Los retos de la educación en la modernidad líquida» Barcelona. Editorial Gedisa.
- Direcció de Serveis d'Acció Comunitària. «El Pla Estratègic d'Acció Comunitària de l'Ajuntament de Barcelona 2018-2022» Ajuntament de Barcelona. Recuperat de https://ajuntament.barcelona.cat/acciocomunitaria/sites/default/files/documents/plamunicipalac2018-2022_web_1.pdf [Accés 5/12/2021].
- Giménez, C. (2011). Convivencia y intervención comunitaria. IMEDES. Universitat Autònoma de Madrid.
- Manyà, C. i Morales. E. (2018). «Marc d'intervenció comunitària als centres de serveis socials de Barcelona». Ajuntament de Barcelona.
- Marchioni, M. (2001). «Comunidad, participación y Desarrollo comunitario». Madrid: Popular.
- Soler, P. i Trilla, J. i Jiménez-Morales, M. i Úcar, X. (2017). «La construcción de un modelo pedagógico del empoderamiento juvenil: espacios, momentos y procesos» Pedagogia social. Revista interuniversitaria